

Nieuwsbrief 2023

Beste leden en sympathisanten,

Gelukkig heeft de coronapandemie in 2022 een heel stuk van haar greep op de maatschappij losgelaten en kon het leven zich normaal hervatten.

De zangavond eind februari kon niet doorgaan. Eind maart konden de Vrienden van Arnold de uitgestelde herdenking van het overlijden van onze voorzitter Arnold Vantieghem eindelijk gestalte geven. Vanaf eind april, op Erfgoedzondag, tot eind oktober werd ons museum iedere zondagnamiddag terug opengesteld voor bezoekers en na de midzomermarkt hebben we zelfs de tweedehands boekenmarkt opnieuw kunnen opstellen.

12 juni werd een schitterende avond met de herdenking van het overlijden van René De Clercq 90 jaar geleden en de viering van 30 jaar René De Clercqmuseum.

Corona kwam echter toch nog eens even om het hoekje. Het Guldensporenspeel op 11 juli met de kinderen van de speelpleinwerking werd op het laatste nippertje afgelast. Er was een mogelijk risico op besmetting daar er onder de kinderen een sluimerende aanwezigheid was van het virus. Bij het guldensporenspeel kan er geen sprake zijn van afstand houden, het spel is te intens, contacten zijn niet uit te sluiten. Het risico op enige besmetting moest worden uitgesloten.

Na de jaarlijkse vakantie en met de vitaminen van een schitterende zomer hebben we ons programma voor de vierde leerjaren en de kleuters volledig kunnen afwerken.

In onze nieuwsbrief brengen we verslag van al deze activiteiten en nog zo veel meer...

De figuur van René De Clercq levend houden blijft onze doelstelling.

Jullie, beste leden en sympathisanten waarop we mogen steunen, belonen onze inzet.

Onze oprechte en hartelijke dank en veel leesplezier.

**U wordt lid vanaf 10 euro,
erelid vanaf 15 euro en beschermend lid vanaf 25 euro.**

BE49 4635 1470 1171 – KREDBEBB

René De Clercqgenootschap vzw Deerlijk

Inhoud

Opfrissen museum	2
Activiteitenkalender	3
Herdenking Arnold Vantieghem	4
29 ^{ste} Zangavond	5
In memoriam Marie-José Colpaert	5
Zondag 12 juni: Herdenking overlijden René De Clercq 90 jaar geleden Viering 30 jaar René De Clercqmuseum	6
René De Clercq als muzikaal dichter	7
30 jaar René De Clercqmuseum	9
Midzomer	12
Een zittende rondleiding	13
René De Clercq en zijn muziek	14
Weetjes over de website. Warme oproep. Zoek je een boeiende activiteit...	15
Verteltheater in het René De Clercqmuseum en meer	16
De herdenking van het overlijden van Hugo Verriest nu 100 jaar geleden	18
Meer dan 1000 brieven van René aan Ria	20
Uit de nalatenschap van Pieter Vis	22
Niet vergeten	24
Immer onder ons gebleven	26
Uit De Dietsche Gedachte (1932): Twee wegen, Twee levens, Twee dooden	28
Ereburger Luuk Gruwez krijgt gedenkplaat	31
Gedichtendag 2023: Bij den bakker	32

Verantwoordelijke uitgever: het René De Clercqgenootschap vzw.

Eindredactie: Guido Malfait en Antoon Flo.

Secretariaat René De Clercqgenootschap vzw

Patrick Ravelingien,

Stationsstraat 121, 8540 Deerlijk

Website: <http://www.renedeclercq.be>

Info, bezoeken, rondleidingen, ...

E-mailadres: info@renedeclercq.be

Telefonisch contact: Sabine Degloire: 0475 24 34 63

Guido Malfait: 0476 91 98 29

*Wij zorgen ervoor dat uw vraag bij
de juiste medewerker terecht komt.*

Opfrissen van het Museum

Het dossier voor de verfraaiingswerken van het museum krijgt stilaan vorm. Een beambte van het Agentschap Onroerend Erfgoed is al ter plaatse de aanvraag komen bekijken en gaf richtlijnen omtrent het opstellen van het dossier. Er is een lijst opgemaakt van de uit te voeren werken en offertes werden aangevraagd. Dit alles is gemeentelijke materie en wordt opgevolgd door de Facility Manager. Het René De Clercqgenootschap wordt op de hoogte gehouden van de gang van zaken. De gemeentelijke overheid geeft tenslotte groen licht om de werken op te starten. We hopen dat dit, rekening houdende met onze jaarlijkse activiteiten, kan worden gerealiseerd in de zomer van 2023. Dit zal eventueel meebrengen dat het museum enkele weken voor het publiek zal gesloten zijn.

ACTIVITEITENKALENDER 2023

Donderdag 26 januari: Gedichtendag

In de scholen, de bibliotheek, enkele winkels en bakkerijen worden posters met het gedicht "Bij den bakker" van René De Clercq gratis aangeboden. Een bladwijzer met het gedicht ligt er gratis ter beschikking en is ook verkrijgbaar in het museum.

Vrijdag 24 februari: 29ste Vlaamse Zangavond om 19.30 uur in OC d'leffe

Onder leiding van Egied Vandommele zingen wij samen mooie Vlaamse liederen. De samenzang wordt begeleid door een gelegenheidsorkest en ondersteund door zangkoor Volta.

Toegang + zangboekje + drankje: 5 €. Iedereen welkom. Breng vrienden en familie mee!

Zondag 23 april: Erfgoeddag met als thema "Beestig"

Het museum is open van 10.00 uur tot 18.00 uur. De dierengedichtjes van René De Clercq worden in de spotlights gesteld.

Organisatie: Vrije Tijd, Heemkring Dorp en Toren, René De Clercqgenootschap.

Van zondag 23 april tot zondag 25 oktober is het museum elke zondag gratis open

Niet alleen **elke zondag van 14.30 uur tot 18.00 uur**, maar ook elke dag kunt u, na afspraak, het museum bezoeken. U beleeft met een gids-verteller een hele brok boeiende geschiedenis.

In dat huis, gebouwd in 1790, gaat u 100 jaar en meer terug in de tijd. Naar een tijd zonder elektriciteit of modern comfort. U gelooft uw eigen ogen niet of denkt vol nostalgie aan uw prille kinderjaren.

Maandag 12 juni: René De Clercqherdenking om 19 uur aan zijn graf

Elk jaar, op De Clercqs sterfdag 12 juni (1932) organiseert IC Dien, i.s.m. het René De Clercqgenootschap, een plechtigheid aan Renés graf. Een gelegenheidsspreker houdt een toespraak gevolgd door voordracht, samenzang en bloemenhulde.

Zondag 18 juni: Midzomermarkt

Een jaarlijks terugkerend volksfeest in het centrum van Deerlijk. Het museum wordt opnieuw wat het was bij de geboorte van René De Clercq: Estaminet Het Damberd. In het unieke kader van de herberg, gebouwd in 1790, kan je genieten van onze zelfgebakken taart, streekbier van het vat, accordeonmuziek, straatmuzikanten, muziek en zang op 75 toeren, en gezellige babbels.

Van 25 juni tot 22 oktober: elke zondagnamiddag tweedehands boekenmarkt in het museum. U kunt er voor een prikje zeldzame mooie boeken, strips, lp's, video's, ... kopen.

Zondag 10 september: Open Monumentendag

Onze activiteiten voor kinderen

In september - oktober: vertelwandeling voor de vierde leerjaren

We behandelen de plaatselijke geschiedenis: kerk en retabel, Deerlijks Drie Groten, standbeelden, René De Clercqmuseum, merkwaardige gebouwen...

In november: verteltheater voor de derde kleuterklasjes

Bijna elke schooldag in november spelen wij in het museum voor de derde kleuterklasjes het verteltheater "Hoe leefden onze (over)grootouders?"

Dit doen we voor alle scholen uit de regio en met succes. Ieder jaar komen om en bij de 30 kleuterklassen kijken en luisteren naar de vertellingen van opa, oma, tante en nonkel.

Herdenking van Arnold Vantieghem

Uitgesteld is niet afgezegd. Eind maart konden de Vrienden van Arnold de uitgestelde herdenking van het overlijden van onze voorzitter Arnold Vantieghem eindelijk gestalte geven.

In de Nieuwsbrief 2021, bij het in memoriam, kon u al heel wat lezen over het leven en werk van Arnold. Een twintigtal getuigenissen werden gebundeld in het Vriendenboek waarover we het ook reeds hadden in onze Nieuwsbrief 2022.

Op zondag 27 maart 2022 brachten familie en vrienden een eerbetoon aan ereschepen Arnold Vantieghem. Een hulde, tot in de puntjes verzorgd en met de ingrediënten die Arnold nauw aan het hart lagen.

In de voortuin van het WZC Heilige Familie, rechtover het René De Clercqmuseum en naast het standbeeld van De Clercq, werd een zitbank en een boom *Tilia henryana* 'Arnold Select' ingehuldigd. Jan Dhaluin, nauwe medewerker van Arnold, had de eer het lint rond de bank door te knippen en kon deze in gebruik worden genomen. De boom werd ritueel ingehuldigd. Erenotariss Ignace Saey, redder van het De Clercqhuisje, Burgemeester Claude Croes en voormalig directeur Koen Bellers van het Woon Zorg Centrum gaven de boom voldoende mest en water en wensten hem een goed leven toe. Zij voegden daar ook nog haverzaden aan toe, een gebruik van oudsher dat de groei van de boom ten goede moet komen.

De bijna 200 aanwezigen stapten daarna via het graf van René De Clercq en door de Sint-Columbakerk met haar retabel naar het ontmoetingscentrum d'Iefte voor de academische zitting.

Jan Deleersnyder leidde het geheel. Tijdens deze zitting met muziek, zang, voordracht en film was het hoogtepunt de presentatie van het Vriendenboek waarvan er meteen 170 waren verkocht.

De aanwezigen ontvingen hun exemplaar en genoten daarna van de feestelijke receptie.

Patrick Ravelingien

De vrienden van Arnold samen op de foto met burgemeester Claude Croes

29ste Vlaamse Zangavond

Rond de piano van René De Clercq

Rond de vleugelpiano van René De Clercq zingen we samen, onder leiding van Egied Vandommele, mooie Vlaamse liederen.

Op deze 'Vlaamse Zangavond' zorgt een gelegenheidsorkestje voor de muzikale begeleiding. Carine Viaene en Wim Vancauwenberghe, solisten zang en Trees Goeminne, voordracht, geven het beste van zichzelf. Het zangkoor Volta Deerlijk ondersteunt de samenhang en brengt ook enkele liederen.

Elke aanwezige krijgt een uitgebreide en verzorgde programmabrochure met tekst en muziek. Iedereen welkom.

Breng vrienden en familie mee!

*René De Clercq musiceert ten huize Pieck
Ria Vervoort aan de piano. Houtskooltekening van Adri Pieck*

**Vrijdag 24 februari 2023 om 19.30 uur
in het Ontmoetingscentrum d'lefte,
Hoogstraat 122, 8540 Deerlijk**

Toegang, zangboekje en drankje: 5 euro

Organisatie: vzw René De Clercqgenootschap, Deerlijk

In memoriam Marie-José Colpaert (28 oktober 1929 – 30 december 2022)

Marie-José was lid van de algemene vergadering van het René De Clercqgenootschap. Zij was samen met haar man Ignaas Vanden Breede van bij het ontstaan van het René De Clercqmuseum betrokken bij de werking. Ignaas maakte de stamboom van de familie De Clercq die nog altijd te bewonderen is boven in het museum. Marie-José bleef ons ondersteunen met haar warme belangstelling voor de werking van het genootschap en het museum. Op midzomermarkt kwam ze graag eens een stukje taart eten en een babbeltje slaan met de medewerkers en vrienden. Ze heeft zich vele jaren ingezet voor het museum. Altijd positief en vriendelijk, zo zullen we ons Marie- José blijven herinneren. Bedankt Marie-José.

Onze oprechte deelneming aan de familie.

Zondag 12 juni 2022

Herdenking van het overlijden van René De Clercq 90 jaar geleden. Organisatie Ic Dien.
Viering van 30 jaar René De Clercqmuseum. Organisatie René De Clercqgenootschap.

In 2021 gaf Ic Dien de jaarlijkse herdenking reeds een nieuw elan en met de herdenking op 12 juni 2022 van het overlijden van René De Clercq 90 jaar geleden stelde Ic Dien alles in het werk om er iets moois van te maken. De plechtigheid werd opgeluisterd door de Koninklijke Fanfare Sint-Cecilia Deerlijk. Egied Vandommele had het over de muzikaliteit in de gedichten van René De Clercq.

Ter nagedachtenis van Marc Byttebier werd zijn broer Freddy namens Ic Dien een leeuwenbeeldje aangeboden.

Na de traditionele bloemenhulde aan het grafmonument van René De Clercq was er nog een rondleiding langs de monumenten van Hugo Verriest en Pieter Jan Renier om het trio van de Deerlijkse Drie Groten te vervolledigen. Dirk Demerie belichtte figuur en werk van Pieter Jan Renier en schepen Regine Rooryck verzorgde de toespraak aan het monument van Hugo Verriest.

Na de herdenking werd iedereen uitgenodigd de fanfare te volgen naar het natuurgebied Wijmelbroek waar ter gelegenheid van 30 jaar René De Clercqmuseum - echter met een jaar vertraging - een bord met het gedicht "Het Puiteken" werd onthuld. Burgemeester Claude Croes gaf duiding en onthulde samen met Jan Dhaluin het bord. Guido Malfait schetste de geschiedenis van het museum en de werking van het René De Clercqgenootschap. Sabine Degloire declameerde "Het Puiteken". Als herinnering kreeg iedereen een bladwijzer met het gedicht mee.

Wij danken het gemeentebestuur, de gemeentediensten en Natuurpunt Wijmelbroek die deze realisatie mogelijk maakten.

De beide plechtigheden werden afgesloten met een receptie in het jarige René De Clercqmuseum. Vooral de leden van de fanfare, die de ganse avond het beste van zichzelf hadden gegeven, hadden wel een pintje verdiend.

Sfeerbeelden van de herdenking rond de kerk.

René De Clercq als muzikaal dichter

In de voorbije jaren hebben we het hier al vaak gehad over de figuur van René De Clercq als Vlaming, als activist, als politicus, als strijder voor de Vlaamse zaak, als - om het met een modern woord te zeggen - influencer in deze regio, in het begin van de 20ste eeuw.

Vandaag wil ik het echter eens hebben over De Clercq als dichter, althans over een paar facetten van zijn dichtkunst.

Wie zijn gedichten aandachtig leest, ontdekt in dat dichtwerk ook de componist; want heel wat gedichten illustreren een grote muzikaliteit, zelfs zonder muzieknoten boven of onder de tekst.

In de eerste plaats zijn er de bekende stafrijmen of alliteraties, waarin De Clercq werkelijk een meester was.

Enkele voorbeelden:

Uit "ik ben van de buiten":

*ik **z**out en ik **z**aaie, ik **e**g en ik **p**loeg
ik **m**est en ik **m**aaie, ik **z**weet en ik **z**woeg
ik **k**lets op de **k**luiten, en **g**lets in de moer
ik **b**en van de **b**uiten, ik **b**en van de **b**oer*

*En hebben de zeisen gezinderezint
de mallende meisens , de wagens gepint.*

Uit het "puiteke":

*Geen kloefe en kletst er in 't krakende kruid
of, plompe! daar pletst er een puiteken uit.*

Iedereen kent "de gilde viert":

*Het beste biertje lust hem niet
Het liefste liedje sust hem niet
het mooiste meisje kust hem niet*

En ken je het "vlinderig vleierke"?

*vlinderig vleierke, ...pluk de grasselkens,
Graag in de grond, plets in de plasselkes, huppel er rond*

Zo ook in "de plaveiers":

*straat plaveiers, marktrammeiers, stappend, stampend, één voor één
laat uw deuren dreigend dreunen
gij die baan breekt om wat brood*

Zo kunnen we nog lang doorgaan, tot het donker wordt; maar ik zal me beperken tot nog een paar voorbeelden, omdat ze zo prachtig en illustratief zijn:

Uit "o lieve":

*O lieve, laat uw zuchten zijn en woel in weelden
de schaduw boordt met zonneschijn hun bonte beelden
De merel merelt in het groen haar lieve lusten*

*O zie, de zomer bloemt en bloeit vol klare kleuren
de wijde weide gloort en gloeit vol warme geuren
laat blijde blauwen als de dag uw blinkend ogen,*

O, zijg aan mijn zijde zacht om zoete dromen

En tot slot natuurlijk ook de alom bekende "Bietebauw", waar René de klemtoon legt op het angstaanjagende "GRR":

*Grip, grap, grimmeland
Grip, grap grauw, de bietebauw.*

Na de alliteratie wil ik ook nog een tweede facet van het werk van De Clercq belichten, namelijk zijn bekende, en wellicht ook minder bekende drinkliederen.

Iedereen kent natuurlijk "de gilde viert":

De wijsheid ligt maar in de kan, die z'elders zoeken wil die kan...

Maar ken je ook "Bierken's plaats" ?

Het bierken in de ton geperst

het levende gerst...laat de kraan maar opengaan

bier in de glazen, daar droom ik van

best is het bier in de leutige man

Of misschien "Pater bibamus":

Bibamus zegt de pater

liever wijn dan water

bibamus, drinkt gelijk

uw ziel in 't hemelrijk...

Het schijnt u allen wonder

hoe bol mijn wangen zijn

Dat komt van rooie boergonder

dat komt van gouden Rijn

Van alle goede dingen

is 't beste nog de wijn

wil pater vrolijk zingen,

daar moet gedronken zijn

En ken je de "Bacchus bent"?:

Heren van de Bacchus bent, toont dat gij de wetten kent

ontspant de boog en heft de glazen hoog...

God Bacchus leve lang!

Of Diogenes, de wijze,

die woonde in een vat, hieruit kan men bewijzen dat wijsheid woont in 't nat

indien gij dan de wijsheid mint; in 't vaatje gij die vindt

En in "wijnken" looft hij de rode wijn:

Wijnken rood als bloed, gij maakt mijn dag weer goed

gij moet door mijn keel

als ik u heb gedronken, gelijk gij mij zijt geschonken,

is hij mij nooit teveel

En tot slot, als hij de woorden niet zelf heeft geschreven, dan schreef hij de muziek zoals in 'Wijnavond' of in het 'Drinkliedeke' (Daar zat een oud manneke):

O Rijnse wijn, gij maakt geen flerecijn,

Ik moet, zei dat oud manneke

nog drinken menig kanneke

ik moet, zei dat oud manneke

nog dikwijls vrolijk zijn.

Je zou er voorwaar dorst van krijgen. Ik eindig dan ook graag met een positieve en vrolijke noot, ook al is het nog niet voor direct: hoog het glas, hoog het hart, hoog het lied.

Egied Vandommele

*Sfeerbeelden van de herdenking
rond de kerk.*

30 jaar René De Clercqmuseum

Onze eminente heemkundige Leon Defraeye heeft in Deerlijk steeds de herinnering aan onze dichter René De Clercq weten levendig te houden. Hij hield contact met de familie De Clercq, bijzonderlijk met Renés dochter Elza. Hij bleef ook in voeling met de familie Pieck in Maartensdijk, waar René overleed en begraven werd op de Lage Vuursche.

Rond Leon Defraeye schaarde zich een bescheiden groep "enthousiastelingen" uit diverse culturele verenigingen, vooral het Davidsfonds. Na jarenlange begeestering zouden ze de 100ste verjaardag van De Clercqs geboorte hier in Deerlijk herdenken met een feest en de publicatie van een boek dat de titel kreeg "Uit Liefde alleen", geschreven door Gilbert Depaemelaere. Het boek was een idee en een realisatie van het Davidsfonds met als voortrekkers Arnold Vantieghem en Marc Vergote, met medewerking van Elza De Clercq. Het werd een mooi en informatief boek over leven en werk van De Clercq. Op verzoek van VTB-VAB maakte Armand Deknudt toen de film 'René De Clercq van Deerlijk'. De Tercultakring zorgde voor een tentoonstelling. Daarnaast was er een fantastische volksavond. Een academische zitting en een feestmaal maakten de viering compleet. Jammer genoeg heeft Leon dit alles niet meer mogen meemaken. Hij overleed onverwacht, kort voor de feesten, in maart 1977.

Het geboortehuis van René De Clercq werd op de valreep niet afgebroken. Toenmalig notaris Ignace Saey kocht het huisje en redde het zo van de sloop. Arnold Vantieghem, toen schepen van cultuur, kon zijn burgermeester Roger Terryn en het gemeentebestuur ertoe bewegen dit huisje door de gemeente te laten aankopen. Het werd wettelijk beschermd als erfgoed bij KB van 27.09.1979.

In de jaren tachtig van vorige eeuw werd dit zogenaamd oud kot vakkundig gerestaureerd, een zachte restauratie door de vakmensen van onze gemeente, dit onder leiding van Mevrouw Goossens van Monumenten en Landschappen, nu Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Arnold bleef de zaak van nabij volgen en zo werd dit huisje een waardig onderkomen voor een lokaal museum. Op 9 juni 1991 kon het museum René De Clercq feestelijk worden geopend. We zijn ondertussen 31 jaar verder maar iedereen weet waarom deze viering een jaar werd uitgesteld.

De concessie voor Renés graf op de Lage Vuursche verviel na 50 jaar, we schrijven 1982, en in Deerlijk rijpte de gedachte om zijn stoffelijke resten en het grafmonument naar zijn geboortedorp over te brengen. En zo geschiedde.

In het bijzijn van zijn dochter Elza en onze gedrevenen rond wijlen Leon werd de dichter ontgraven, zijn resten werden in een leeuwenvlag gewikkeld en in een klein kistje in alle piëteit naar zijn dorpken in Vlaanderen overgebracht. Tegelijkertijd werd het grafmonument, een kunstwerk van Jozef Cantré, naar Deerlijk gebracht. René De Clercq was terug thuis, in zijn dorpken onder zijn toren. Nu ook al 40 jaar geleden.

Bij de kerk herdachten we zojuist zijn overlijden nu 90 jaar geleden.

Al deze gebeurtenissen zorgden ervoor dat het vlammetje, aangestoken door Leon Defraeye, een laaiend vuur werd. De enthousiastelingen verenigden zich in een René De Clercqcomité. Na het verscheiden van Leon bleven zij de contacten onderhouden met dochter Elza en de familie Pieck. Geleidelijk aan werd contact gezocht met Renés vriendin Ria Vervoort, wiens familie na haar dood zijn volledige werkkamer en zijn vleugelpiano, die nu in d'Iefte staat, aan het museum schonk.

In 1983 werd het comité omgevormd tot stichting en heden hernoemd als vzw René De Clercqgenootschap. Het doel dat de vereniging zich immer stelde en nog stelt is de figuur van René De Clercq in al haar facetten grondig te bestuderen en ruimer kenbaar te maken. Dit kan onder meer door het openhouden van een volwaardig museum, studies over zijn leven en werk te laten verschijnen, zijn werk geheel of selectief heruit te geven en initiatieven die het doel van de vereniging steunen te stimuleren en eventueel te subsidiëren.

Deze doelstellingen vertaalden zich de voorbije decennia en nog heden in een bijna niet bij te houden reeks activiteiten. Hierbij willen we, zonder volledig te kunnen zijn, er enige onder de aandacht te brengen, zoals:

Een evocatie van het leven zonder elektriciteit meer dan 100 jaar terug.

De viering ten huize met dreupels, wafels en doopsuiker na de geboorte en de doop van alweer een kindje.

Het verhaal van de notaris (vertolkt door wijlen Norbert Vandercruyssen) over de bouw van zijn modern stenen huis in 1790 en deze woning door de pastoor laat zegenen en vrijwaren van alle kwaad.

Vertelutjes over de werken van René De Clercq die in samenwerking met toneelkring Die Ghesellen ten tonele worden gebracht.

Het openhouden van wat ooit in dit huisje Café Het Damberd was, dit tijdens de jaarlijkse midzomermarkt. René zou er zeker graag bij geweest zijn, levensgenieter als hij was.

De vele tentoonstellingen naar aanleiding van allerlei gebeurtenissen in De Clercqs leven, zoals de oorlog 14-18 en zovele andere.

Het museum bracht al tal van interactieve bedrijvigheid, lang voor de term ook maar bestond. Zo is er het kleuter-verteltheater, rondleidingen voor de 4de leerjaren van de Deerlijkse scholen, gidsbeurten voor groepen en in primeur een "zittende rondleiding" voor kleine groepen minder beweeglijke personen van ons WZC of andere. Dit met digitaal beeld en een karaoke van De Clercq-liederen.

Af en toe werd wel eens een informatieve reis georganiseerd naar plaatsen waar De Clercq heeft geleefd of die hij belangrijk vond en het bezoeken waard waren.

Wijlen ons bestuurslid Joost Vandommele, kleinzoon van René, deed heel wat onderzoek naar het leven en werk van zijn grootvader, zorgde voor tal van publicaties en in zijn ruime kennissenkring vond hij vele sprekers bereid om in Deerlijk over René De Clercq te komen spreken. Veel publicaties, heruitgaven van gedichten, gerelateerde boekvoorstellingen en voordrachten in verband met De Clercq werden door het genootschap organisatorisch en financieel ondersteund.

Egied belichte reeds uitgebreid een minder gekend aspect van het artistieke werk van René De Clercq, de liederen op basis van zelf geschreven gedichten of op tekst van andere dichters. Meer dan 200 Vlaamse en Nederlandse componisten vonden inspiratie in gedichten van De Clercq.

Op onze jaarlijkse Vlaamse Zangavond kan volop worden geput uit deze enorme schat aan liederen en gedichten.

Van Erfgoeddag eind april tot eind oktober is het museum iedere zondagnamiddag gratis te bezoeken. Het openhouden wordt verzekerd door vrijwilligers. Na de midzomermarkt wordt er dan daarbij een boekenmarkt georganiseerd. Een Nieuwsbrief brengt telkenjare verslag van de verwezenlijkingen van ons genootschap, samen met het programma voor het komende jaar.

De digitale wereld dwingt ons tot aanpassing. Ons zeer uitgebreid fysiek en authentiek archief wordt gedigitaliseerd. De figuur van De Clercq wensen we in deze moderne tijden ook bereikbaar te maken op het wereldwijde web. Onze eigen website wordt bijna elke week bijgewerkt.

Het bord met het gedicht dat we deze avond onthullen ter gelegenheid van 30 jaar museum bevindt zich langs het René De Clerqwandelpad, een realisatie van Heemkring Dorp en Toren, dat in 1985 werd geopend en ingewandeld. Na het aanleggen van het Natuurgebied Wijmelbroek kreeg het pad er een buitengewoon stukje natuur bij. De "putten" hoort men er tot ver in de omtrek lustig kwaken.

De huidige bestuursploeg, met Jan als enige pionier nog in ons midden, en haar medewerkers wil zijn best doen om de vele verwezenlijkingen van de voorgangers en de doelstellingen van het genootschap niet te laten verloren gaan, maar er is nood aan nieuwe en vooral jonge medewerkers om dit te bestendigen.

Onze dankwoorden gaan naar alle vrijwillige medewerkers, vanaf het prille begin en tot op heden, die met zoveel verscheidenheid aan talenten het mogelijk maakten en maken de vele activiteiten te verwezenlijken.

Het vlammetje van Leon Defraeye, bron van de Deerlijkse heemkunde, werd door heel wat enthousiastelingen brandend gehouden, allereerst door zijn kinderen Gemma en Hugo.

Arnold, voorzitter maar veeleer voortrekker; Jan, secretaris, gids, bezieler en vat vol ideeën en Mieke, penningmeester en gastvrouw voor ontelbare vergaderingen, verhieven het museum zowat tot hun levenswerk. Freddy Byttebier, Gilbert Depamelaere, Ignaas Vanden Breede, Paul Nys en Nelly Verhelst die enige tijd conservator was, hebben heel wat bijgedragen tot wat het museum heden is. Armand Deknudt bracht met verscheidene filmpjes het leven van De Clercq in beeld en publiceerde ook de kunstmap *De Clercq Ongebonden*. Hugo Debacker stelde talloze teksten op punt en bracht vooral de muziek rond De Clercq in de belangstelling. We vergeten zeker niet de gewezen gemeentelijke administratieve medewerkers Gemma, Mia, Magda en Leen die altijd bereid waren het genootschap te ondersteunen. Tenslotte maar niet minder belangrijk de zovele belangeloze medewerkers ter gelegenheid van een of andere activiteit... Verder namen noemen maakt kans iemand te vergeten.

Helaas, heel wat pioniers en medewerkers moeten we met spijt in ons hart missen.

Dank aan allen.

Guido Malfait

Onthulling in het Wijmelbroek

HET PUITEKEN

*Geen kloef en kletst er
in 't krakende kruid,
of, plumpe! daar pletst er
een puiteken uit.*

*Het dompelt in 't water
zo potig te per,
en een kringetje gaat er
een voetje ver.*

*Het schiet hem zo stille
en het rept meteen
zijn buik en zijn bille
en zijn achterbeen.*

*Het strekt hem en strijkt, en
hoe dieper het duikt,
hoe lomper het lijkt, en
hoe dikker gebuikt.*

*Het strubbelt en strevelt,
en, eer ge 't ziet,
daar kruipt het en krevelt
in 't roerende riet.*

*En maak maar gedruis, en
stamp maar een keer:
het zit in zijn kluis en
't en toont hem niet meer.*

René De Clercq 1877-1932

Midzomer

Midzomerfeest verwijst op zich naar de zomerzonnwende, het moment waarop de zon het hoogst aan de hemel staat. Het valt op 21 juni en is dus het begin van de zomer. Het is een keerpunt, net als midwinter.

Midzomer werd gevierd in Germaanse landen en vindt zijn wortels in het heidendom. In de voor-christelijke feestelijkheden die ermee gepaard gingen, werd het feest in Noord-Europa oorspronkelijk gevierd op 24 juni, dus drie dagen na de feitelijke zonnwende. In de zevende eeuw waarschuwde paus Eligius de bewoners van Vlaanderen, die nog maar net bekeerd waren tot het christelijk geloof, voor dat heidens zomerfeest. Christenen mochten niet deelnemen aan die feestelijkheden. De mensen geloofden trouwens zelf ook dat bepaalde planten op midzomer een geneeskrachtige of magische invloed hadden. Vreugdevuren werden aangestoken om zich te beschermen tegen deze duistere krachten waarin men geloofde.

Op ons midzomerfeest, dat jaarlijks plaatsvindt in het René De Clercqmuseum, verliep het wel iets rustiger. De sfeer was duidelijk aanwezig, ook al was de zon niet van de partij en moesten we af en toe wat tafels en stoelen afdrogen, die door de malse regenbuien besproeid werden.

De overheerlijke, door de vrijwilligers zelf gebakken taarten, smaakten naar meer. Er was voldoende keuze. De zoetebekjes wisten al vooraf welke taart ze wilden proeven, ook al hadden ze de overvolle buffettafel nog niet eens gezien. Voor wie liever iets hartigs had, waren er broodjes met beleg. De koffie werd aan de lopende band opgegoten en al even snel gedronken. De bezoekers genoten. Sommigen sprongen voor het eerst eens binnen en waren aangenaam verrast door de gezellige sfeer. Anderen kwamen naar jaarlijkse traditie en genoten van het weerzien. Er werd menig pintje gedronken.

Eén bezoeker vertelde me dat hij in zijn jeugd het Puiteken van René De Clercq moest leren voor school. Hij vond het nog altijd zo'n mooi gedichtje, en droeg het me met heel veel expressie en een luid klinkende stem voor me op. Zijn pretoogjes brachten hem eventjes terug naar zijn kindertijd. "Tot volgend jaar," zei hij lachend. "Zeker weten," antwoordde ik.

Hilde Declercq

Midzomerfeest in Zweden

Bij ons begon het in mineur met regen en werkloze medewerkers. Na de opklaringen wisten de muzikanten ons trouw opgekomen publiek toch te animeren.

Een zittende rondleiding

Wist u dat we nu ook een "zittende rondleiding" kunnen aanbieden?

Vanuit het WZC Heilige Familie kwam de vraag of de mogelijkheid bestond om het René De Clercq-museum te bezoeken met minder mobiele bewoners waaronder ook rolstoelgebruikers.

Voor die oudere mensen uit het woonzorgcentrum zouden we inderdaad een steentje kunnen bijdragen om hen een aangename namiddag te bezorgen. Een publiek dat met nostalgie zijn jeugd en jongere jaren van zijn leven zou kunnen herbeleven in dat oud huisje. De herinneringen zouden waarschijnlijk heel wat genoegdoening scheppen.

Beneden was dat heel goed te realiseren voor een tiental personen al dan niet met de rolstoel.

Maar de bovenverdieping bezoeken die handelt over het leven en werk van René De Clercq zou niet mogelijk zijn... We gingen aan het nadenken...

Een oplossing werd gevonden door de panelen en sommige kijkkasten van de tentoonstelling op de bovenverdieping te fotograferen en zo een beeldmontage te maken van het geheel.

Het WZC werd gebriefd over een nieuw scenario dat we ondertussen "een zittende rondleiding" waren gaan noemen. Zij gingen akkoord eens de straat over te steken met een groep van de dagopvang waaronder enkele rolstoelgebruikers. We zouden in samenspraak eens testen hoe het beide partijen zou bevallen... en met succes.

Zoals bij alle rondleidingen vertellen we de geschiedenis van het huisje, geven duiding omtrent de inrichting en de oude gebruiksvoorwerpen die vooral in het keukentje, het hart van het gezinsgebeuren, te zien zijn.

De grote kindersterfte in de grote gezinnen van de jaren 1800 wordt aan bod gebracht door met houten poppetjes het verhaal te brengen van het gezin De Clercq dat in de tweede helft van de 19de eeuw een tijdje in het oude huisje woonde. René werd er geboren in 1877 als 15de kind van vader Charles en zijn tweede vrouw Pauline Gheysens. Van in totaal 16 kinderen in twee huwelijken hield vader Charles er maar 9 over die volwassen werden.

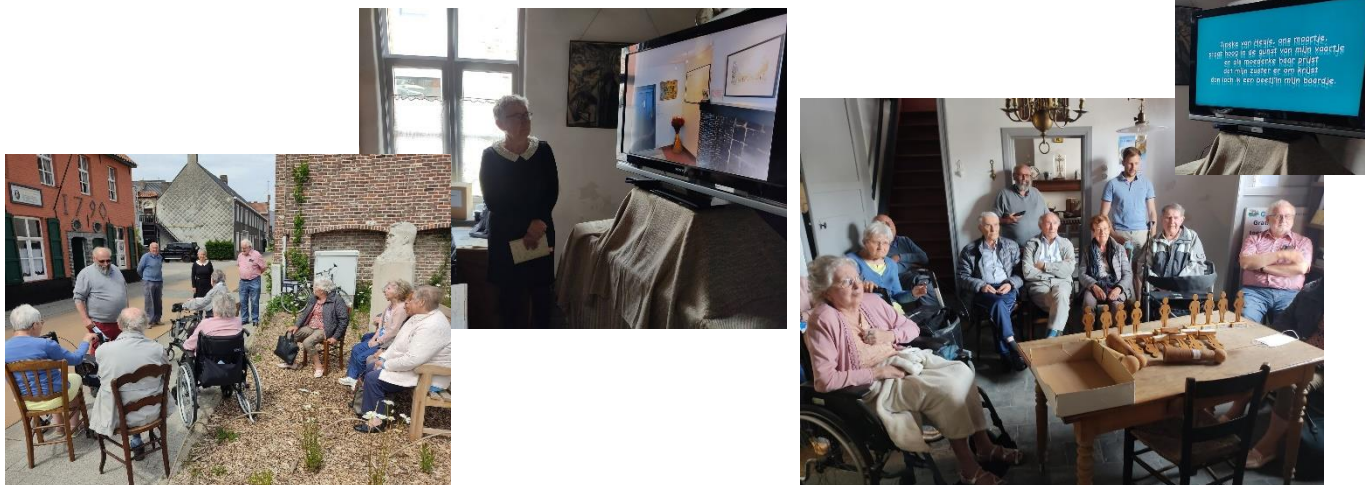
Dit alles was voor de bezoekers heel herkenbaar en zij gaven tussendoor wel eens uiting aan hun eigen mooie maar soms ook droevige herinneringen.

Het nieuwe bij deze zittende rondleiding is de weergave van de bovenverdieping via een beeldmontage die beneden wordt vertoond op scherm. Het tv-toestel maakt natuurlijk geen deel uit van de negentiende-eeuwse bemeubeling. Maar nu er toch een beeldscherm voorhanden is wagen we ons ook aan een filmpje uit ons rijke archief of aan een karaoke met liedjes zoals Tineke van Heule. Enkele stemvaste bestuursleden ondersteunen de zang.

Wanneer het tijdsbestek het toelaat wordt een gedicht van René De Clercq voorgedragen. *Ik ben van den buiten* is er een die veel bijval oogst.

Ondertussen is het niet bij die testcase gebleven en hebben we de zittende rondleiding reeds meermaals mogen herhalen.

Sabine Degloire, Guido Malfait

René De Clercq en zijn muziek

Emiel Hullebroeck

De samenwerking met Emiel Hullebroeck liep van 1904 tot 1912.

Hullebroeck, bekend om de strenge eisen die hij stelde aan het volkslied, noemde René De Clercq "zijn beste tekstdichter". Hullebroeck componeerde veel liederen op tekst van René De Clercq met als meest bekende: De Gilde viert, Hemelhuis, Moederke alleen en Tineke van Heule, dat hij zelf zong op een 78-toerenplaat, in 1928. Je kan dat beluisteren op de site.

Ria Vervoort

Het eerst ontmoette hij Ria bij de herdenking van den Gulden-sporenslag te Brussel en te Antwerpen op 10 en 11 Juli 1917. Op beide avonden sprak René De Clercq de herdenkingsrede uit. Op beide avonden ontmoette hij Ria en reisde van Brussel naar Antwerpen met haar samen. Het zou echter nog even duren aler deze twee voor geruimen tijd in elkanders nabijheid zouden zijn. Want René de Clercq ging nog naar Holland terug en gaf daar voordrachten en zangavonden. Uit die tijd stammen de meer dan 1000 brieven aan Ria.

Zijn liefde voor haar doet hem van strijdbare poëzie verglijden in liefdeslyriek. Hij gooit zich op de muziek, in hoofdzaak liedcompositie, want Ria en muziek zijn één.

Wat betreft het componeren van liederen was hij autodidact die het vak gaandeweg leerde dankzij Ria, maar ook dankzij zijn contacten met verschillende Vlaamse componisten zoals o.a. Lieven Duvosel (1877-1956), Jef Van Hoof (1886-1959) en Alfons Moortgat (1881-1962).

Lieven Duvosel

Met Lieven Duvosel ontstond er in 1920 een kortstondige maar intense samenwerking met als resultaat dat René De Clercq zich verder bekwaamde in het componeren van liederen. In die periode had hij zich speciaal toegelegd op de studie van notenleer en harmonie. In oktober 1920 had De Clercq tekst en melodie klaar voor vijf reeksen van zes liederen waarvoor Duvosel de begeleiding moest schrijven. Discussie over het auteurschap leidde uiteindelijk tot het einde van de samenwerking.

Hoewel Duvosel slechts vier liederen op tekst van De Clercq componeerde, was zijn invloed op diens muzikale vorming uitermate belangrijk.

Jef Van Hoof

De samenwerking met Jef Van Hoof (1886-1959) begon in augustus 1921.

Oorspronkelijk verbeterde Jef Van Hoof het werk van René De Clercq, om het te laten uitgeven, maar naargelang deze vorderingen maakte bleef, vanaf oktober 1922, de hulp beperkt tot het nakijken van de partituren.

Vlaanderen heeft René De Clercq als toondichter niet gekend, laat staan erkend. Maar het Genootschap van de Nederlandsche Componisten heeft hem al officieel op 1 maart 1928 als 200ste lid opgenomen.

Een grote hoeveelheid aan liederen

Er zijn momenteel 211 toondichters bekend, die samen 909 liedjes op tekst van De Clercq gecomponeerd hebben. Daarvan staan er 753 partituren op de site www.renedeclercq.be. René De Clercq zelf componeerde er 246 waarvan er 239 op de site staan.

Er zijn componisten die veel liederen gecomponeerd hebben, hier volgt een tabel:

Moortgat Alfons	32	Hullebroeck Emiel	20	Schrey J. B.	8
Zagwijn Henri	29	Aerts Peter	19	Veremans Renaat	7
Bosman Theo	27	de Hovre Octaaf	15	Van der Haeghen Leo	7
Gesquiere Remi	21	Mombaerts Sylvain	13	Peeters Flor	7
Andriessen Kees	20	Van der Meulen Jozef	9		

Enkele weetjes over de site

De site is te bereiken op www.renedeclercq.be

De knop Geboortehuis en Museum: Daar kan je het interieur van het museum zien op foto's en ook een verzameling foto's van de inboedel, klik hiervoor op het woordje "Hier".

De knop Bibliografie: Daar staan gescande boeken en bundels van René De Clercq.

De knop Toondichters en partituren: Hier staan de 753 partituren, die je ook kan beluisteren met de midifiles. Je kan er ook rechtstreeks naartoe met de links:

http://www.renedeclercq.be/RDCWEB/KK09_Toondichters_partituren.html

en de 239 liederen met René De Clercq als toondichter:

<http://www.renedeclercq.be/RDCWEB/RDCcomponist.html>

De knop Publicaties: Hier staan publicaties over René De Clercq.

Nieuw op de website (kijk op het oranje venster) zijn de gescande boeken van René De Clercq, veel muziek-partituren, de grafrede in 1932 aan het graf van De Clercq door A. Jacob en nog veel meer.

In hetzelfde oranje venster vindt u ook de lijst van de gescande brieven van René aan Ria.

André Van Ryckeghem – webmaster

Een warme oproep

Ben je een jong gepensioneerde, ga je graag om met (klein)kinderen, vertel je graag een verhaal en ziet u het zitten dit verhaal te brengen voor een groep kinderen... dan verwelkomen we u heel graag in onze ploeg.

Jawel, voor ons kleutertheater hebben we dringend nood aan enkele spelers die afwisselend de rol van opa en nonkel kunnen vertolken en zo de druk op de huidige ploeg verlichten.

Kom even luisteren en misschien eens proberen. Even goede vrienden als het toch uw ding niet is.

Opa Guido is bereid het hele verhaal uit de doeken te doen en is bereikbaar op 0476 91 98 29 of op het mailadres van het René De Clercqgenootschap info@renedeclercq.be.

Zoekt u een boeiende activiteit voor familie, vereniging, vrienden of collega's?

Bezoek aan het geboortehuis van René De Clercq, nu zijn museum.

Een gids verrast u met straffe en ongelooflijke verhalen.

Het turbulente leven van De Clercq. Hoe leefden onze (over)grootouders?

Het aanbod is veelzijdig en in overleg past de gids zich aan naargelang de interesses en/of leeftijd van de bezoekers.

Dit bezoek duurt ongeveer 75 minuten (maximum 25 deelnemers).

Bezoek aan onze kerk met het unieke Sint-Columbaretabel.

Een beeldverhaal uit de jaren 1500 over het leven van de Heilige Columba, heilige of heks, waarheid of legende?

Dit bezoek duurt ongeveer 60 minuten (maximum 35 deelnemers).

Niet tijdens de erediensten.

Deze gidsbeurten kosten elk 30 euro per groep.

Beide beurten kunnen ook gecombineerd worden (maximum 25 deelnemers).

In overleg kan er eveneens een rondleiding op maat worden geregeld.

Als de groep niet al te groot is kan er zelfs aan gedacht worden om een extraatje te regelen zoals een potje koffie, een stukje taart, een pintje of een frisdrankje, ...

Hiervoor wordt, met als basis de prijs per gidsbeurt, vooraf een kostprijs afgesproken.

Info: info@renedeclercq.be

Telefoon: Sabine 0475 24 34 63 - Guido 0476 91 98 29

Verteltheater in het René De Clercqmuseum en meer

Een greep uit de teksten en foto's uit de blogs van de bezoekende scholen.

Op donderdag 17 november gingen we op uitstap naar het René De Clercqmuseum in Deerlijk. We beleefden het verteltheater 'Hoe onze overgrootouders vroeger leefden'.

In het oude huisje, gebouwd in 1790, vertelden een oma, opa en nonkels over de tijd van vroeger. Over de kaars en het begin van de elektrische verlichting, de Leuvense stoof en de open haard, koffie malen met een oude koffiemolen en brood snijden met het grote broodmes, de beperkte mogelijkheden van de keuken, water pompen met de pomp, de bakkersoven, het strijkijzer, de baskuul, en het toilet met krantenpapier, ... Het was een bezoek om nooit meer te vergeten; een stukje geschiedenis op kleutermaat. Dank je wel aan iedereen die hielp om deze uitstap voor ons mogelijk te maken.

De voorbije week zetten we onze oma en opa, pépé en mémé, mamie... in de kijker.

We knipten oma en opa, we maakten een kaartje voor oma en opa, tijdens krullenbol tekenden we 'Opa's brillettje'...

Donderdag gingen we ook samen met enkele grootouders naar het René De Clercqmuseum in Deerlijk.

In een oud huisje gebouwd in 1790 vertelden oma en opa over de tijd van toen. We ontdekten hoe oma koffie maalde, hoe het toilet er toen uitzag... Bedankt aan de grootouders die tijd voor ons vrij maakten om dit mogelijk te maken.

Er zijn heel wat bekende mensen met veel talenten afkomstig uit onze gemeente Deerlijk. Wat zijn we daar trots op! Maar niet alleen nu barst onze gemeente van het talent, ook vroeger hadden we heel wat kunstenaars waar we fier mogen op zijn.

Een voorbeeld daarvan is René De Clercq. René was een dichter, geboren en getogen in Deerlijk. Wij gingen met het derde kleuter en het eerste leerjaar eens piepeloeren in zijn geboortehuis... Het was een leuke ervaring om te zien hoe de mensen vroeger leefden en alles deden !

Oma giet de koffie op en snijdt het brood. Zo een gloeiend kachelkje in het keukentje is toch gevaarlijk voor klein en groot!
Men moet toch heel forse spierballen hebben om water te pompen. Is dat het toiletpapier van vroeger... krantenpapier?

De kinderen tonen
vol enthousiasme hoe tof
het bezoek was.
De oma's-tantes
Sabine, Carine en Caroline
genieten met volle teugen
mee.

Ook voor de vierde leerjaren van het basisonderwijs van de Deerlijkse scholen werd de jaarlijkse rondleiding zoals weleer een aangenaam gebeuren.

Zoals ze zelf schrijven op hun schoolblog: *Wij leerden tijdens dit bezoek bij over Deerlijks Drie Groten: Pieter Jan Renier, Hugo Verriest en René De Clercq, maar ook de geschiedenis van de kerk met het retabel kwamen aan bod.*

Sabine en Guido

De herdenking van het overlijden van Hugo Verriest nu 100 jaar geleden

In 2022 was het honderd jaar geleden dat priester-dichter Hugo Verriest, de paster van te lande, een van Deerlijks Drie Groten overleed. Naast de uitgave van de bloemlezing 'De grote wateren der zee' met poëzie van Hugo Verriest, samengesteld door Joris Iven en een voorwoord van Luuk Gruwez, werd hij herdacht in vijf gemeenten of steden waarmee hij een link had alsook door twee cultuurinstellingen. Dit alles werd gecoördineerd door een werkgroep onder leiding van de drijvende kracht Luk Schelfhout. Hieronder volgt een samenvatting van de festiviteiten.

In onze Nieuwsbrief 2022 verscheen reeds een artikel 'Hoe het virus van Pieter Jan Renier via Hugo Verriest werd overgedragen aan René De Clercq'.

De cultuurraad Deerlijk organiseerde in juli en augustus, met ondersteuning van Toerisme Leiestreek en Westtoer, een fietszoektocht langs een aangepaste route van de bestaande Literaire Lus via fietsknooppunten. De route bracht de fietsers van het geboortehuis van Hugo Verriest naar zijn grafmonument en het graf van zijn dienstmeid Paulientje. De tocht ging via Deerlijk, de mooie Leiestreek en de meanderende Mandel rond Wakken naar het glooiende Ingooigem. Een ommetje bracht de fietsers langs het geboortehuis van zijn vader. Zijn literaire vrienden André Demedts, Stijn Streuvels en René De Clercq werden niet vergeten.

Het elfjulichomité Deerlijk organiseerde op 9 juli in het kader van Vlaanderen Feest een kortere versie van deze fietstocht, een heen en terug Deerlijk (geboortehuis) – Ingooigem (graf).

In de Sint Columbakerk van Deerlijk was er een tentoonstelling over *Priester Hugo Verriest, dichter-schrijver, redenaar maar vooral bezieler*. In 46 panelen, samengesteld door Luk Schelfhout, werd de bezoeker een overzicht geboden van zijn leven en werk alsook van de vele herdenkingen die hem te beurt vielen.

De tentoonstelling werd op 21 oktober plechtig geopend met als gelegenheidsspreker

gouverneur Carl Decaluwé en was te bezoeken tot 8 november. Dit alles een initiatief van de werkgroep Herdenking Hugo Verriest i.s.m. gemeente Deerlijk. Een dergelijke tentoonstelling was ook te bezichtigen in de bibliotheek van Koksijde en in de Augustijnenkerk van het Klein Seminarie Roeselare en zal in 2023 ook nog in Wakken te bezoeken zijn.

Op 29 september werd in Deerlijk en op 20 oktober in Koksijde de bloemlezing "De grote wateren der zee" voorgesteld. Samensteller Joris Iven gaf duiding en las voor uit de bundel. Luuk Gruwez bracht er zijn voorwoord.

De Guido Gezellekring vzw, in samenwerking met de gemeente Wakken (Dentergem), organiseerde op 24 september in de bovenzaal van het OCMW een activiteit getiteld *Hugo Verriest, leerling van Guido Gezelle aan het Klein Seminarie Roeselare*. Daarin de lezing "ik jeune mij daarin"

door Bart Vandekerckhove, over de 19 Kleengedichtjes van Gezelle en gecomponeerd door Catharina van Rennès en de link met Hugo Verriest. Aansluitend was er een concert door Bart Vandekerckhove, bariton en Stan Driesen, piano met de uitvoering van de 19 Kleengedichtjes. Dan volgde de lezing door Romain Vanlandschoot *Hugo Verriest in Wakken 1888-1895. Voorbereiding op de grote sprong voorwaarts: Gezelle en Nederland*. Aansluitend waren er een middagmaal en een geleide wandeling door Wakken.

De gidsen van de stad Roeselare organiseerden in oktober een viertal wandelingen met ontdekking van een aantal Verriestlocaties in de stad Roeselare.

In het Klein Seminarie was er op 27 oktober, de sterfdag van Hugo, een herdenkingsavond met een historische act *Eertijds heeft er een volk bestaan*, een bezoek aan de expo, Rodenbachliederen door het koor De Kerels uit Emelgem, toespraken en feestmaal anno 1909. Een organisatie van Marnixring Adriaen Willaert Roeselare en vzw Albrecht Rodenbach.

Op zondag 23 oktober was er een plechtige Eucharistieviering in de Sint-Antonius-Abtkerk in Ingooigem, ter herdenking van het overlijden van Hugo Verriest. De misviering werd voorgedaan door bisschop Lode Aerts. De viering werd opgeluisterd door een gelegenheidskoor samengesteld uit het Vincentkoor uit Anzegem en Koninklijk Parochiaal Zangkoor Sint-Lodewijk onder leiding van Bernard Cosaert en Wim Vancauwenberghe. De viering werd gevolgd door een bloemenhulde aan het grafmonument van Verriest. Vlaams minister-president en minister van cultuur Jan Jambon hield de gelegenheidstoespraak. De Koninklijke Harmonie De Eendracht van Ingooigem begeleidde de optocht en speelde de Hugo Verriestmars van Lionel Coorevits uit 1955.

Dit alles een realisatie van de cultuurraad Anzegem i.s.m. het gemeentebestuur.

Van begin april tot eind september liep er in het Lijsternest Ingooigem een tijdelijke expo over de vriendschap tussen pastoor Verriest en Stijn Streuvels, met fotomateriaal en documenten uit het Letterenhuis Antwerpen.

Het ADVN, archief voor nationale bewegingen, herdacht het overlijden van Hugo Verriest met een kortfilm van Jimmy Kets. Romain Vanlandschoot die in 2014 een biografie uitbracht over Verriest, blikt hierin samen met Aragorn Fuhrmann - literatuurhistorisch onderzoeker aan het ADVN - terug op het leven en werk van deze opmerkelijke figuur uit de geschiedenis van de Vlaamse beweging.

Het is echt de moeite deze kortfilm te bekijken op <https://verriest.advn.be>.

Patrick Ravelingien

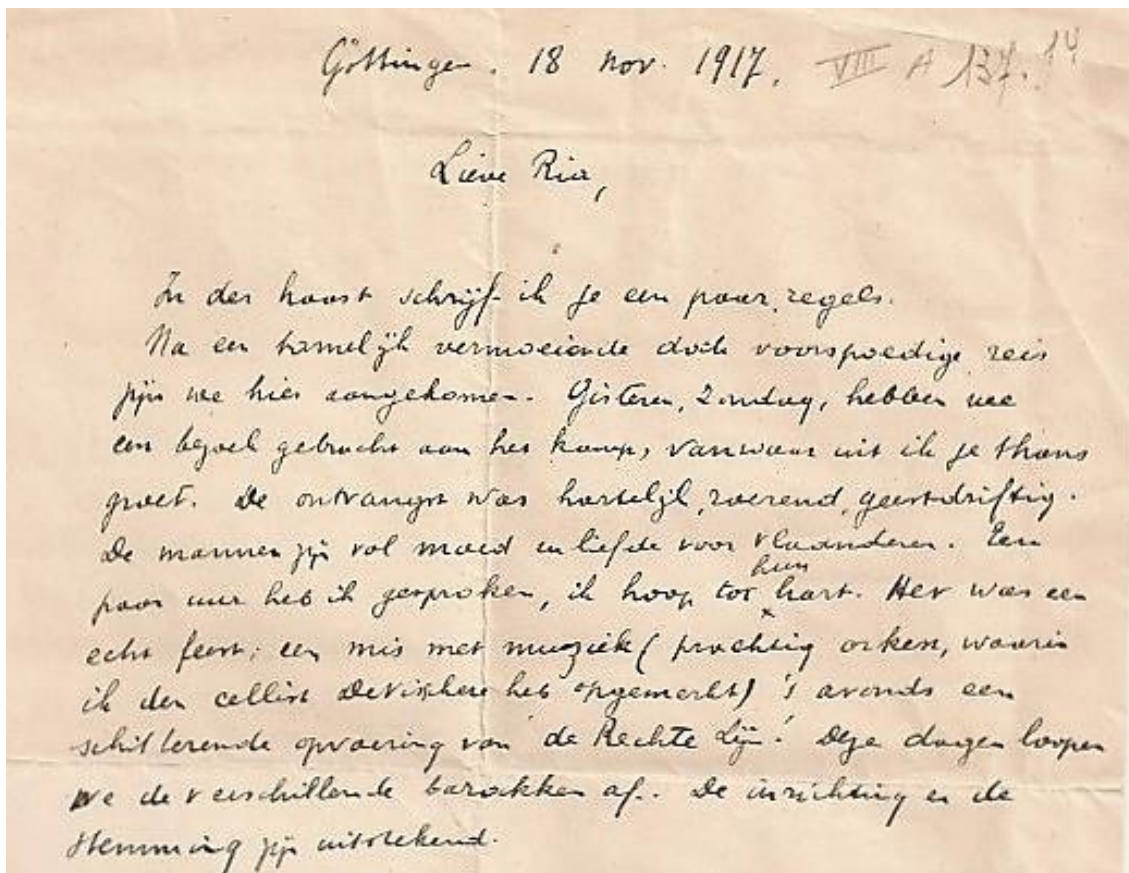

Meer dan 1000 brieven van René De Clercq aan Ria

Te lezen op onze website www.renedeclercq.be

In de Nieuwsbrief van 2022 stond het artikel "In de ban van het leven van René De Clercq bij het digitaliseren van zijn briefwisseling", nu is de briefwisseling van René naar Ria op de webstek geplaatst, als je in de oranje venster klikt op de lijst van de brieven kunnen jullie die allemaal zelf lezen. Sommige van onze nieuwsbrieflezers hebben misschien niet de mogelijkheid om onze website te bekijken, voor jullie probeer ik de inhoud van een aantal brieven te schetsen, voor de anderen vormt dit een voorsmaakje.

René De Clercq ontmoette Ria op 11 juli 1917 en was onmiddellijk stapelverliefd op haar. Hij was net terug uit Nederland, activist geworden en lid van de Raad Van Vlaanderen. Hij bezocht te Göttingen in Duitsland de kampen van Vlaamse krijgsgevangenen. In zijn brief van 18 november naar Ria stond: "De ontvangst was hartelijk (...). Het was een echt feest; een mis met muziek (...) 's avonds een schitterende opvoering".

Hieronder een gedicht van een Vlaamse soldaat in krijgsgevangenschap in het kampblaadje van Göttingen over De Clercq. (uit nalatenschap Pieter Vis-Elza De Clercq)

ELEGAST.

De mannen van Vlaanderen in Göttingen aan Vlaanderens sterke zoon DE CLERCQ!

Wie staat er voor ons als een stoute kerk,
Zijn voet in de rots, zijn toren in 't zwerk,
Onwrik- en onplooibaar, trots en pal,
Spijts winden en storm en donderknal,
Wie staat er zo sterk?
De Clercq!

Wie rijst er vóór ons als een kathedraal,
Uit 't echtste graniet en 't beste metaal,
Eénstukkelig en groots, een Vlaams gewrocht,
Waarhenen thans gaat ons pelgrimtocht
Om kracht in ons werk?
De Clercq!

Wie is er voor ons thans een heiligdom?
De stem die weerklonk toen alles lag stom,
De wekker, de leider, het veilig licht,
Waar hopend ons stap en ons oog is gericht,
De baak aan ons zwerk?
De Clercq!

De Clercq! De Clercq! met uw naam als een vlag,
Een bliksmend zweerd in den huidigen slag,
Het hart als een harp, de stem als een hoorn
Wij hebben verstaan uw rechtvaardigen toorn,
En steunen u sterk,
De Clercq!

En laat ze maar dreigen met stroppen en schroot
Wij voelden het vuur, en raakten den dood.
En streden wij kloek tegen vreemd geweld,
Weet, dubbel zo kloek als 't Vlaanderen geldt.
dus dubbel sta sterk,
De Clercq!

Marc. R. Breyne. Uit mijn pachthof / Uder 18-X-'17.

Vele jaren later schreef Breyne: *René De Clercq zat rechts in de hoek in onze netjes gesmukte zaal, ik zag hoe de verzen 'n diepe indruk op hem maakten. Hij kwam onder toejuiching der kameraden op mij toe, tranen blonken in zijn ogen. En terwijl hij mij stevig de handen drukte, zegde hij mij alleen deze simpele, diep gevoelde en veelzeggende woorden: " 't Is wel, 't is wel, hoor! Dank U".*

Op 30 november 1917 komt er een brief uit Munster, hij sprak er voor 1000 mensen en ging dan naar Düsseldorf en Keulen. Hij was ook nog aan het schrijven en werkte "De eerste ouders" af.

Op 9 december kwam hij terug en hield die avond een letterkundige voordracht in Turnhout. Op 18 december was er alweer een kaart uit Berlijn.

Aan het briefpapier (vb. vermelding "Raad van Vlaanderen") kun je soms afleiden waar René was en wat hij deed. Op 26 jan 1918 was er een Brief uit de Anspachlaan 75 Brussel met hoofding Gazet van Brussel (waar René voor schreef).

Er volgen ook veel brieven uit het Wiertzmuseum waar René De Clercq conservator was en verbleef. In die brieven aan Ria staan veel gedichten (meer dan 300), De Clercq noemde die gedichten "Ria-liederen". Het is interessant om te zien welke woorden van de eerste versie van een gedicht veranderen in de volgende brief, zoals in het gedicht : "Kijk mij aan". Oorspronkelijk was de eerste zin van iedere strofe: *Zie mij aan* en in een latere brief werd en bleef het *Kijk mij aan*.

Kijk mij aan, kijk mij aan,
Met uw vriendelijke oogen aan,
Naar uw oogen gaan mijn oogen,
Kijken of ze kijken mogen
En mijn beeld er in zien aan,

In de brief van 17 november 1919 schreef René op 42 jarige leeftijd:

Als ik zal gestorven zijn
Leg mij af en spreid het laken (wordt in volgende brief) *Leg mij af en hou de wake*
Laat geen vreemde mij genaken
Uwen doode deed het pijn.

De gedichten werden uitgegeven onder de titel "Het boek der liefde". Ria en René hadden het boek liever "Ria-liederen" genoemd, maar de uitgever besliste anders.

Op 25 oogst 1918 schreef Ria uit Antwerpen naar René met de belofte van haar eeuwige trouw.

Op het einde van de oorlog vluchtte René met zijn gezin naar Bussum. Op Allerheiligen 1918 was er een eerste brief naar Ria, maar De Clercq gebruikte als afzender niet zijn eigen naam maar René Louwers. René heeft ook dikwijls de naam Karel Vervoort gebruikt in zijn brieven naar Ria. Op Kerst 1918 bezocht Ria René in Amsterdam.

Op oudejaarsavond 1918 schreef René dat hij met Alice (zijn wettige echtgenote...) gesproken had en dat Alice akkoord ging dat René en Ria zouden samen wonen (dat gebeurde pas eind 1924) .

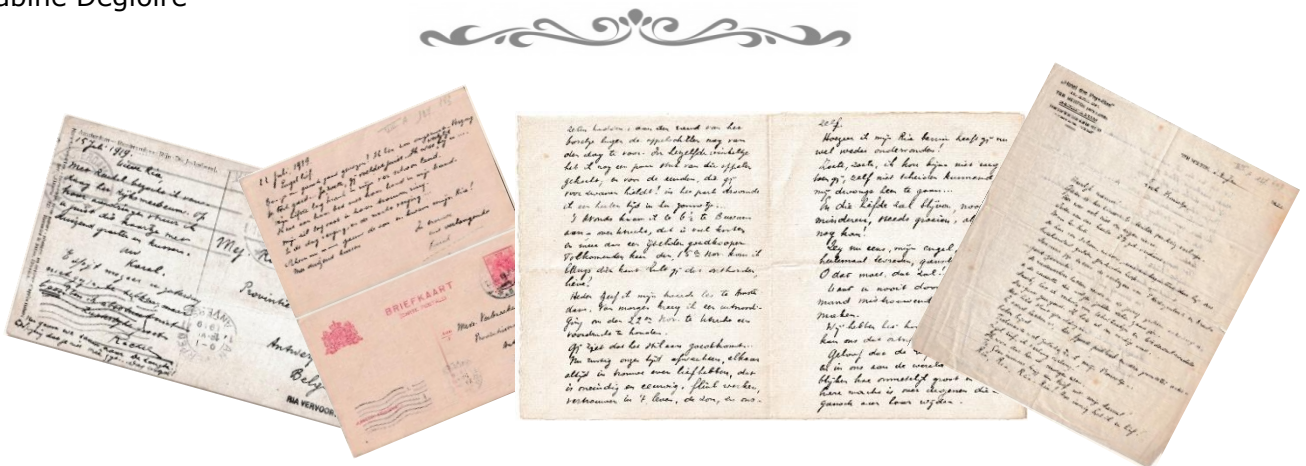
René De Clercq was een ongelofelijke optimist over zijn toekomst! Hij dacht dat tegen 15 mei 1919 er amnestie verleend zou zijn en de problemen opgelost... René verwachtte dat zijn meubels naar hem opgestuurd zouden worden met goedkeuring van de Belgische staat. In plaats daarvan werd René De Clercq bij verstek ter dood veroordeeld op 14 feb 1920. Hij werd een banneling en het zou tot de clementiewet van 3 februari 1929 duren voor hij weer voet op Vlaamse bodem mocht zetten.

Ondertussen zocht René De Clercq een uitweg: werk in Zuid-Afrika (brief 30 jan 1919) maar dat lukte niet. Vanaf maart 1919 ging het in zijn brieven over zijn zoektocht naar geld bij bemiddelde vrienden om door kunstverkoop iets te verdienen voor zichzelf en zijn kunstvrienden, die allen op droog zaad zaten: Frits Vanden Berghe, Gust Desmet, Jozef Cantré e.a. Op 20 november 1919 opende hij een kunsthandel in zijn eigen (huur)woning in de Prinsenstraat te Bussum. In de brief van 21 november volgde een verslag van de opening van de kunsthandel "De Blauwvoet". Je kunt in de brieven ook een lijst zien van tentoongestelde en verkochte werken.

Tot hier al een inzage over de inhoud van enkele brieven van René aan Ria. Als je alle brieven wilt lezen zal je menig uurtje aan je computer doorbrengen, veel plezier.

De briefwisseling van René De Clercq is bijna volledig gedigitaliseerd en zal op de website zeker nog aangevuld worden. Meer daarover in een volgende Nieuwsbrief.

Sabine Degloire

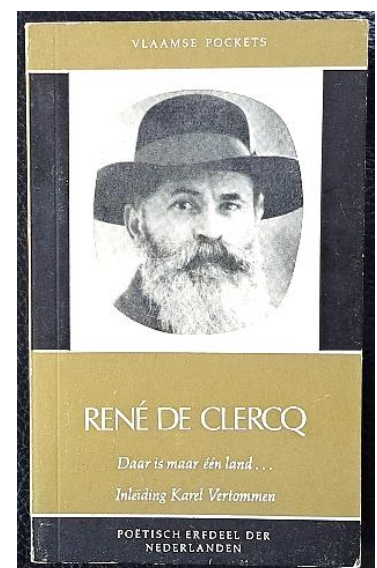
Uit de nalatenschap van Pieter Vis

(de zanger waar Elza De Clercq mee huwde, om de muziek van René De Clercq te promoten).

Uit Nederland kregen we een doos met veel briefwisseling van Elza. Sabine ging ook hierin eens voorzichtig grasduinen.

In die briefwisseling zijn er veel brieven naar uitgever Heideland in Hasselt en Wies Moens over een nieuwe uitgave van René De Clercq-gedichten die tot stand kwam in 1964.

Aan Wies Moens vraagt Elza de inleiding te schrijven en te helpen bij het samenstellen van de bloemlezing uit verscheidene dichtbundels. Uiteindelijk heeft Wies Moens afgehaakt, omdat de uitgever uit zijn inleiding het zinnetje: *René De Clercq "die koos voor zijn volk tegen de slechte staat"* wilde schrappen, dit was volgens Moens tegen de geest in van René De Clercq. Hij trok zijn inleiding terug en schreef aan Elza dat ze Karel Vertommen als inleider kon vragen. Elza begreep de principiële Moens en de verstandhouding bleef opperbest. De titel van het boekje was : "Daar is maar één land...".

Een andere heel mooie tekst van Wies Moens teruggevonden in de briefwisseling over de zonninnenaar De Clercq en hoe de zon de natuur in lichterlaaie zette op zijn begrafenis.

René de Clercq

Zon-minnaar en Dietsche bard

'When I can get down to my naked
sun-self, then the sun and I can commune
by the hour, the blazing interchange,
and he gives me life, sun-life, and I
send him a little new brightness from
the world of the bright blood...

...The sun, like a lion, loves the
bright red blood of life, and can give
it an infinite enrichment if we know how
to receive it...

There is an eternal vital corres-
pondence between our blood and the
sun... The sun is a great source of
blood-vitality, it streams strength to
us... The sun is a great heart whose
tremors run through our smallest
veins.'

Had René de Clercq nog deze woorden
van D.H. Lawrence onder de oogen kunnen
krijgen, hij zou er bij van enthousiasme
zijn opgesprongen; juist: hij zou er
zijn 'manen' om geschud hebben, en de
hand, die bij het lezen in den baard
graaide, zou met een bonk op de tafel
blijk hebben gegeven van zijn instem-
ming, kort en krachtig, zooals hij dat
het liefst had.

Een sterke stapper in de Zon. Muggen
zwermen om hem heen. Maar hij blaast
geweldige wolken uit de pijp die als een
hoorn van overvloed aan zijn mond hangt,
boven den wilden stroom van het baard-
haar. - Dook hij zijn hoofd ergens in
den blonden brand van het koren? De lok-
ken zijn verward en vallen tot vóór zijn
oogen. De roodste der kollebloemen
heeft zich vanzelf aan zijn jaskraag
vastgehecht!

Als hij sprak over zijn Zon-dienst!
- Ik denk terug aan een bijeenkomst van
strijdende Vlamingen te Antwerpen. De
Clercq was onder de redenaars. Hij zou
een politieken speech houden: hij sprak
over de Zon! Ik kan mij althans niet
herinneren dat hij over iets anders han-
delde, zoozeer overheerschte het zon-
motief al de rest. Ineens brak het uit
hem los. Als een jongleur met vuurbal-
len, zoo speelde hij met de zonnebeelden
die elkaar verdrongen in zijn gedachte,
- tot hij in zijn zonnebeeldspraak ver-

doolde, zichzelf verloor in den gloed
die zijn woord daar ontstak op het
kleine, kramakkele podium.

Toen hij in den zomer van 1932 te
Lage Vuursche werd begraven, stond over
de goede Dietsche aarde de hemel in
lichtelaaie. Maanden lang behield ik op
mijn handen de vlekken die de zon daar
brandde, terwijl ik aan de groeve stond
en van het omkrullend papier mijn
'Adieu' las voor den Bard van het kam-
pende Vlaanderen, van het wordende
Dietschland. De vogelen floten in het
vlammend gebladerte van de vorstelijke
kruinen boven ons hoofd. Dronken van
licht tuimelden vlinders over elkander.
Vuur liep door het gras, dat geen windje
verkoelde; liep over het glimmende hout
van de kist, over de zwarte pakken der
treurenden. - Zóó was Natuur haar af-
scheid van den man die van zichzelf ge-
tuigde, dat hij de Zon droeg in zijn
merg en bloed!

Zoolang, in deze lage landen, een
moeder zal neerbuigen over het wiegje
van haar kind, zal er de stem van den
'heidenschen' Zonminnaar, die René de
Clercq was, vernomen worden; zoolang
een man zal weten van de worsteling om
Dietsche Grootheid, zal de glorie van
haar kracht niet ondergaan.

In De Clercq lagen diepten van tee-
derheid, naast diepten van woesten
kampdrift. Wat uit deze diepten opsteeg
en zingende woord werd, vond in het
volksgemoed immer denzelfden wakkeren
weerklink. - Kan het anders, bij een zoo
direkte verbondenheid als daar is tus-
schen zijn Lied en het volksleven? De
vrouw die zijn *Douwderideine* neuriet,
de arbeider die vrouw en kinderen ver-
heerlijkend bezingt met de woorden
uit *Hemelhuis*, hebben het gevoel, dat
wat de Dichter hun voorzeft, aan hun
eigen hart is ontbloeid. Maar een Dich-
ter moest komen, die aan de taal van hun
vertrouwelijkheid dien glans gaf en
hare rhythmten verbond tot die harmonie,
waardoor hun wereld van elken dag in een
Rijk van Verwondering werd omgetooverd.

In zijn *Geschiedenis en Folklore van Deerlijk* uit 1942 voorzag Leon Defraeye een twintigtal bladzijden voor René De Clercq. Hieruit brengen we zijn pleidooi voor een blijvende nagedachtenis van de dichter.

NIET VERGETEN

Die mij ten dage van mijn glans
Met jubel hebt omringd
En omgedragen op Uw schouderen,
Gij, jongeren, die mijn liederen zingt,
En die ze looft, Gij ouderen,
Waar blijft Gij thans?

Te midden van Utrecht's bosschen, op het kleine kerkhof van Lage Vuursche, ligt René De Clercq begraven, de dichter-strijder, de hartstochtelijke beminnaar van zijn volk.

Eenzaam ligt hij daar, en naar men zou kunnen meenen — vergeten. Want geen opschrift, geen steen wijst de plek waar hij rust, nu reeds bijna een jaar lang.

Maar in werkelijkheid niet vergeten. Hoe ook zou men hem kunnen vergeten, den zonnigen zanger, den fellen strijder, den bard van Vlaanderen, van Nederland. Nog leeft, in Zuid en Noord, ver weg, over zeeën, waar ook mannen en vrouwen van Dietschen stam wonen, zijn beeld in veler hart. Nog zingt men er zijn lied; nog voelt men er zich gesterkt door zijn voorbeeld van zelfopofferende liefde voor een hoog ideaal.

Eenigen zijner vrienden en vereerders, van meening, dat zijn nagedachtenis moet worden geëerd op een wijze, dezen bijzonderen man waardig, hebben zich vereenigd, om te geraken tot het stichten van een gedenkteeken op zijn graf, dat blijvend zal getuigen van de bewondering en de dankbaarheid van het Nederlandsche volk voor René De Clercq.

Aldus spreekt een omzendbrief uit Amsterdam.

Het was den 14 Juni 1932 dat wij in *Deerlijk* zijn overlijden lazen in de dagbladen. Veel werd er over hem verteld. Alle bladen en tijdschriften hebben destijds zijn haastig heengaan gemeld.

Sinds het uitbreken van den oorlog 1914 werd hij in *Deerlijk*, zijn geboortedorp, niet teruggezien. Na zijn terugkeer uit Hollandsch ballingschap is hij eens naar *Deerlijk* gekomen, hij liet er bij fotograaf A. Deknudt zijn portret en dit zijner familie maken, ook leidde hij zijne kinderen in de straat en vóór het huis waar hij geboren werd (Leegstraat).

Onopgemerkt bijna was hier zijn overkomen.

Edoch is het voor ons, *Deerlijkenaren*, een plicht dezen man die uit het *Deerlijksche* volk, op *Deerlijkschen* bodem ontsproten is, te huldigen en zijn naam aan de vergetelheid te ontrukken, omdat hij een roemrijke zoon van *Deerlijk* is, een kunstenaar van het *Vlaamsche* woord en een befaamd dienaar in den kunsttempel der menschheid.

Wat men ook over hem geschreven heeft tijdens en na den oorlog... hoe velerlei ook de meeningen over hem luiden... is het toch bekend, dat hij, de dichter, gehandeld heeft uit louter ideaal, uit diepe liefde tot Vlaanderen en tot zijn volk.

Hij was de driftige, strijdvoerende dichter, en smeder van nieuwe gedachten, hij was een geweldige hervormer die mislukt heeft... het is zoo.

Over zijne werking als politicus zullen wij niet spreken, maar wij willen spreken over zijne dichtersziel, over de schoonheid zijner taal, zijner scheppingen, over zijne Vlaamschvoelende en -lijdende ziel.

Hij is de dichter der onsterfelijke liederen : Moederke alleen en Hemelhuis. Dit laatste verdient het lied te worden van den bond der Kroostrijke Gezinnen. In den beginne zijner loopbaan op kunstgebied was hij de dichter der innige Vlaamsche kinder- en volksziel ; daarna door de oorlogsomstandigheden werd hij de dichter van overweldigende politiek, van Vlaamsche geestdrift, van Vondeliaansche hekelpoezij.

Hij verdient dat zijne nagedachtenis voortleve in het geheugen der bevolking en daarom is het passend dat een herinneringssteen in zijn geboortehuis de aandacht vestige van den voorbijganger.

Zijne liederen die vroeger reeds en heden nog zoo dikwijls galmen uit Vlaamsche monden, tijdens Vlaamsche feesten, in den huiskring... zullen in de toekomst nog de lippen eener wiegende moeder ontglippen, zullen nog uitspatten uit de geweldige gorgels van geestdriftige studenten, zullen voort gesproken en gezongen worden door allen die tot de Vlaamsche en Nederlandsche gemeenschap behooren.

René De Clercq is de derde in de galerij der Deerlijksche mannen van kunst en roem. Deerlijk is het geboortedorp van :

1. Pieter-Jan Renier, geboren den 21 September 1795 en er overleden den 29 Augustus 1859. Befamd fabeldichter en kostschoolhouder. Zijne oud-leerlingen en vrienden richtten hem een praalgraf op, dat in September 1866 in bijzijn van zijn vriend Hendrik Conscience onthuld werd.

2. Hugo Verriest, geboren den 25 November 1840, en als rustend pastoor te Ingooigem overleden den 28 Oktober 1922. Zoet-gevooisde priester-dichter en redenaar. Zijn geboortehuis in de Hoogstraat, nabij de kerk, draagt een gedenksteen.

3. René De Clercq, geboren den 14 November 1877 en overleden den 12 Juni 1932 te St. Maartensdijk bij Utrecht (Hol.).

In den gemeenteraad van Deerlijk werd eene beslissing getroffen de namen Renier en Verriest officieel toe te passen aan de pleinen aan weerszijden de kerk, zoodat het plein rechtover het geboortehuis van Verriest, het Hugo Verriestplein heet en het plein waar Renier's standbeeld staat, het Renierplein.

Voor wat René De Clercq aangaat werd er, ondanks aanvraag, nog geene daad gesteld en zijn geboortehuis wacht naar het inmetzen van een gedenksteen en de straat naar de benaming René De Clercqstraat.

Mochte dit gebeuren in de eerstkomende tijden.

Mochte het waar zijn dat Deerlijk en het Vlaamsche volk zijne dichters en hun werk eert en leest.

Immer onder ons gebleven

Oost west, thuis best. Eigen heerd goud weerd. Nergens beter dan thuis. Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens ("Overall", zeiden we dan). Waar hoor je zoiets nog?... Door mijn woning speelt een zonnig licht...

Guido Gezelle, René De Clercq's vroege voorbeeld, schreef de volgende simpele maar hartdoorstekende verzen – als ze u op het goede moment treffen. Wie denkt daar nu nog zo over? Dergelijk dichtwerk heden ondenkbaar geworden:

... Ach, hoe verheffen oudere dagen mijn diepste gemoed...
... Scheef is de poorte van oudheid geweken, zaalrugde 't dak...
... Daar is 't dat moeder zat. Daar is 't dat vader vond die hem arbeid en herte bracht...
... 't Hondekot staat daar, en ... 't Is al zo lange! Hoe is de naam van die andere hond...

Zaalrugde 't dak... Waar staat nu nog een huis uit uw kindertijd, zoals het er toen stond? Zoveel blijft nauwelijks nog een paar generaties overeind. Nou ja. De woning binnenstebuiten gehaald. Zaalrugde 't dak? In een dag neergehaald, decennia voor het zou gaan zaalruggen. Waar is *thuis* dan? Hoe kan je je dan ergens thuis voelen? En als je geen echte plek hebt, wie ben je dan? Identiteitscrisis, geworpenheid in het bestaan – filosofen zien ook wel eens iets. Na een oorlog of zo. Opnieuw zwerver geworden, nomade, al blijf je ter plaatse, de baksteen in de maag. De wereld verschuift zelf onder uw voeten... en toen kwam hij:

De geest van Renaat die waarde hier rond
Hij fluistert mij verzen, ik schreef neer terstond
't Ging over zijn dorpken, waarover dan wel
Hij pakt ook de pronkers in hun nek bij hun vel
Hij kent hier de streek, onze woelige tijden
Daarom zal hij dolen en dichten niet mijden
Elk dorp heeft zijn plekjes waar je kan dromen
Je speelt'er als kind onder bloes'mende bomen
Oeroude oorden met magische namen
Waar elfen en feeën met bloemslingers kwamen

Hang in uw deurgat en zie naar de straat
Kleinkind en grootva, een leven daar gaat

Hoezo verre landen, hoezo warme stranden
Elk dorp zijn Ruiselbeek in 't groen
Waaraan zal ik mijn hart verpanden
Natuur, dat hebben wij vandoen

Als de wereld rondom u zo snel verandert, dan hoeft je straks ook helemaal niet meer op reis te gaan. Wakker worden in een andere stad dan waarin je ging slapen. Boerentorens opdirken – al dat geld en die energie! Dat is toch de waanzin nabij? Of voorbij?

Een tijd waarin vliegrevakanties een milieumisdad worden. Zo ook die cruises die onze oceanische plastickeilanden aanvullen. Je hoeft geen profeet te zijn: we helpen de wereld om zeep. Dat doen we al vierduizend jaar, maar de laatste paar eeuwen en decennia doen we echt ons best. Vakantiereizen dienen toch maar om nadien te vertellen dat je daar geweest bent. Dat klinkt: je bent er geweest. Waarom wil een mens op reis? Even ertussenuit? Je kan toch jezelf niet thuis laten? Toeristen zijn idioten. Nogal eens in een soort kleren die ze anders nooit dragen. Dat weet iedereen die er eens een troepje gadegeslagen heeft, of er zelf een geweest is maar nadien tot hoger inzicht gekomen is. En dan moeten ze naar de Kalahari maar ze weten niet wiens standbeeld dat is, daar op hun eigen grote markt. Als dan zo'n beotiër ook iets durft zeggen wordt de gids

kregelig, zowel in Rano Raraku als op de markt van Kortrijk en overal daar tussenin. Overdrijf je nu niet een beetje? Zo begrijp je ten minste wat ik bedoel.

En wat ga je met je IQ van 102 in de piramiden gaan zoeken? Of in Machu Picchu? Of bij de Maori, die hun GSM verbergen als er een jeep bleekgezichten uitstapt. Reisbureaus moesten een IQ-test afnemen van iedereen die op reis wil. Boven de 130 mag je de wereld rond, die mensen zien iets. Bij 120 mag je door Europa, daar zie je nog iets bekends. Met 110 mag je naar de Loire of de Rijn, met hun burchten van middeleeuwse bruten zoals jij. Onder de 105 moet je naar de Semois of Blankenberge. En allemaal jullie GSM thuis laten. Moest ik baas van de wereld zijn, je zou eens wat gaan zien.

Hoe komt een mens ertoe baas van de wereld te willen worden? Kunnen we dat niet zien als een geldingsdrang uit de puberjaren? Voor de puber de alleenheerser als metafoor voor de volwassene die de wereld aankan, de wereld rondom hem dan. Uw wereld aankunnen is niet over de hele wereld heersen. Zijn dan alle heersers niet puberaal, onvolwassen? Snotapen als Alexander, Caesar, Napoleon, Adolf, spreidden hun tentakels uit maar moesten allen ten onder gaan. En heden is er het probleem met onze Donald en onze Vlad, zeventigers nog wel. Dat is toch wat te veel van het goede. Of slechte.

En vinden we niet overal overjarige pubers? In de politiek, de economie, industrie, sport, kunst...? Zou niet elke leider eerst eens naar de psychiater moeten? Zien of hij of zij niet te veel (alleen-)heersersdrang heeft? Maar wie zal het psychologenteam samenstellen? Een Juvenalis-dilemma. Terug nu naar ons dorpken.

Een gedicht van Renaat, na zijn dood geschreven. Immer onder ons gebleven.

Thuishkomst

Ik voer langs hoge kapen
Maar Kriere en Koevoet zijn toch tof?
'k Liep door Berlijn mij te vergapen
Maar voor de Gavers 't meeste lof

Eindeloze verten roepen
Maar van de Slijpe in de ban
Wat moet ik elders nog gaan zoeken
Zolang ik naar de Trompe kan

Ik ging naar Yokohama
Maar op de Sneppe is 't toch fijn?
Ik kom van Surabaya
Maar op Lisbonna moet ge zijn

Ik reed door San Francisco
Maar op den Belgiek is 't niet mis
Ik zwierf door Santiago
Maar aan de Statie is 't dat 't is

Woestenijen, wouden wenken
Door pool en evenaar verblind
Maar wat zou dieper vrede schenken
Dan onze wilgen, wuivend in wat lentewind

Vergeet den Avenue Lowies
Een Strontstraatje, dat moet je hebben
Een Olieberg, de molen gaat malen
Laat er uw ziel sereen verdwalen

Een poorte met twee kobbenetten
Drink een pintje achter den Dries
Geen een zal op uw voden letten
En zie! De glimlach van uw lief!

Schrijf een gedicht over uw dorp! Hier een invulgedicht voor gemakzuchtige dichters of writersblock-slachtoffers. Schrijf een ode aan uw woonplaats! Elk dorp heeft zijn plekjes... Je kent ze toch, die goede oude plekjes in uw dorp van toen? Vervang in bovenstaand gedicht de plekjes door die van uw eigen dorp en klaar is kees! Veel geluk met je Katteput, Wezelhoek, 't Stampkot, Hellegat...

Antoon Flo

DE DIETSCHIE GEDACHTE

TWEE WEGEN, TWEE LEVENS, TWEE DOODEN

René de Clercq en Cyriel Buysse

Zij volgen snel elkander naar den eeuwigen rustakker, de groote figuren onzer generatie, die op de twee tegenover elkaar opgeworpen barricades stonden, in de heroënstrijd onzer Vlaamsche Herwording, tijdens en na de Europeesche bloedgolf.

Eenerzijds, de dichter bij God's genade, René de Clercq, die al de vezelen van ons Vlaamsch-zijn door zijn striemende verzen prikkelt en tot berstens spant of door zijn onvergetelijke beeldenpracht, gespierde taal en stuwende gedachte ons wezen tot mannenmoed en kloeke daad drijft, die zijn volk ten bloede geeselde, omdat hij het zoo innig lief had, maar ook in milde overgave zijn dichtersbezieling, zijn eigen welzijn, zijn eigen geluk en zijn eigen toekomst ten offer bracht voor dat volk.

Anderszijds de uitstekende verteller Cyriel Buysse, de waarnemer van eenzijdig Vlaamsch leven, die den moed had „onbarmhartig met het landvolk onzer gouwen den spot te drijven", maar de zielskracht miste, om dat arm, verdrukt, misprezen volk tegen de beulen van zijn ras, te beschutten.

Beiden zijn twijgen van onzen kerngezonden siamboom, die ondanks verwaarloozing, schennis, verminking en geweld toch zwelt en bot, bladert en bloeit en door weelderigen groei de kwijnende en dorre takken versmacht en uitwerpt.

De Clercq, de man met den breeden blik, het groote hart, de zienersgave, de zingende ziel, de fijne taalgoochelaar, hoe leeft hij in volkszang en in volksvreugd, in de Vlaamsche eenvoudige huiskamer en den meer beschaafden familiekring, in de strijdersrangen, in de voor Recht ijverende jeugdkampen en in de vergaderzalen der massa. Hoe bezielt zijn als in brons gegoten vers onze journalistiek, onze redenaarsinspiratie, onze voordrachtskunst, omdat de dichter leeft in, hoopt met, kampt en lijdt voor zijn volk!

Buysse, de meester-beloerder van ons Vlaamsch voelen, wien alleen het uitwendige, de ruwe korst, het dicht bij den grond liggende of het lage van den uitzonderlijken enkeling van ons ras treft, zonder tot het innige, trouwe, edele van de harten onzer Vlaamsche gemeenschap door te dringen, verschijnt ons als de kroniekschrijver van een diep vervallen, hopeloos strijdend volk, welk verleden en ont-aard geestesleven slechts voor den archivaris en het oudheidkundig-museum van historisch belang is. In dat landelijk Nevele, waar hij het licht zag, heeft hij niet dat geloof gevonden in zijn volk, dat de zusters Loveling er uit meenamen, en zijn eigen visie en logisch doordenken, vertroebeld door een would-be aristocratisch gedoe, bracht hem begrijpelijker wijze nooit tot dat medeleven in het wel en wee van eigen volk. Zijn zoo geprezen deernis met dat volk uitte zich nooit door een enkele mannendaad om de nooden van dat Volk, waaruit hij sproot en waartuschen hij zich bewoog, te helpen lenigen. Als koude toeschouwer neemt hij dat volk waar en zamelt een soort "curiosa" van een uitstervend ras. Hij generaliseert de schilderijen van uitgepikte Vlaamsche eenlingen tot een algemeen beeld van de Vlaamsche gemeenschap en biedt die galerij van zonderlingen als verpoozingslektuur aan zijn tijdgenooten aan. Te vergeefs zullen zijn biographen ons zijn werk voorstellen als een spiegel aan het Vlaamsche volk voorgehouden. Het beeld is vals, want ware het echt, het moest den schrijver onweerstandbaar gedreven hebben tot de gewetensvolle nasporing der oorzaken van zoo'n deerniswekkend verval van het machtige beschaafde volk der Middeleeuwen tot het armste, meest onderdrukte ras der aarde en dan ware de schrijver den misdadigen Belgischen Staat, den bewerker van zooveel onheil, naar de keel gesprongen zooals de onvergetelijke De Clercq het deed.

De Clercq, met zijn academische vorming, is de meester van het innige woord, het treffende beeld, het mooie rythme, is ook de man van de Vlaamsche vergadering, van den bonten optocht met klauwerende Vlaamsche leeuwen op de zwart-gele vlaggen en vaandels, de man van de sidderende volksmassa's en de jubelende opmarcheerende Vlaamsche demonstraties.

Buyse, de zwerver tijdens zijn jongelingsjaren, de avonturier die het vaderland ontvlucht en alle vorming in zijn taal missen moet, wordt de man, die tot voorbeeld dient van hoe men geen Nederlandsch schrijven moet, vergooit zijn groot vertellerstalent aan alle-daagsche levensontledingen van exceptioneele Vlaamsche typen, die de buitenwereld in den waan brengen, dat ons volk uitsluitend uit zonderlingen en onbeschaafde landlieden bestaat, maar mist den moed om de oorzaken van die achterlijkheid na te gaan, uit vrees met de regeerende klassen, die stelselmatig door verdrukking en verwaarloozing onzer bevolking deze toestanden verwekt hebben, in botsing te komen. Hij leeft in de meest bewogen periode van den idealen kamp voor Vlaanderen, in diezelfde landelijke gemeente en trilt niet mee met dat in onzen materialistischen tijd voor hooge strevingen blakende volk; hij werkt onverpoosd voort aan de uitbeelding van zijn uitzonderingstypen en valt in interviews de activisten aan, die juist voor de redding van dat volk zoo heerlijk offeren.

De Clercq zal leven door zijn weergaloos volkslied zoolang voor Vlaamschen kultuurstrijd. Vlaamsche vreugd, Vlaamschen kunstzin, en Nederlandsch streven in de duizende gave Vlamingenhuizen de harten zullen kloppen.

Buyse door zijn gewild negeeren van het groote Vlaamsche levensprobleem, zijn onbeholpen taal, zijn opdelven van al wat ruw en laag is in ons volk, zal uit de Vlaamsche toekomstgezinnen geweerd worden, zoodra de beschaafde verteller uit ons volk zal oprijzen, die met dat volk leeft, voor dat Volk werkt en in dat Volk gelooft.

De Clercq, de ideale opzweeper tot het edele, het hogere, het mannelijke, roert de minst begaafden, de laagst denkenden, de meest door instinct verbeesten, wekt fierheid in hun ruwe harten, ontsteekt het licht van het edel willen in hen, schept de kracht van de daad en redt de Vlaamsche zielen.

Buyse laat bij onze menschen slechts walg voor eigen volk na; als die ontspanningswerken aan de vergeling

door den tijd en den meelworm ooit ontsnappen, zullen ze na den triomf van het Vlaamsch Nationaal streven, nalaten wat van de vluchtige bioscooptooneelen in ons overblijft; een flauw-vage herinnering, een ledig hart, een onaangeroerde wil en een onverschillig gemoed. Wat niet uit het hart komt, gaat immers niet tot het hart.

De Clercq, de nooit gevierde door collegiale bekrompenheid, de banneling uit de schamele étage-woning te Amsterdam, de man der pijnlijke zorgen, der officieele verloochening, de Siegfried in den kamp tegen de verdrukkers, die den moordenden staat naar het leven durft te staan ter wille van Vlaanderen's toekomst, de verloochende en gehate, tegen wien het baatzzoekende lettergild vervolging bij de Belgische Regeering eischte, schenkt schatten van schoonheid, bronnen van levenslust, garven van wilskracht en hooger streven aan zijn arme volk, te midden van de diepste ellende en een zee van bekommering, maar in onze harten leeft hij als de messias van dat volkals een gloed, als een wonderkracht, die in alle Vlaamsch-harten den strijd voor het recht, het schoone en ec/e/e heeft doen ontbranden.

Buyse, de landjonker, de kasteelheer, de van alle genoegens van het leven oververzadigde, de gevierde der volksvijanden, der officiële karakterloozen en voordeelazers, der Vlaamsch huichelende politieke Carnavalgekken, de vertrouweling van Bara, aan wien hij wapenen tegen de vervlaamsching van het Middelbaar onderwijs leverde, de lasteraar der edele Activisten, zelf blozende in later jaren over zijn rol tegen het Vlaamsche volk gespeeld, door de Koninklijke Vlaamschvrijandigen bekruist en geridderd, veroordeeld op zijn doodsbed de blijken van sympathie der Vlaming-hatende Beiersche Koningin der Belgen te ontvangen, hij leeft niét in het Vlaamsche hart, omdat hij nooit in zijn Volk heeft geloofd, er nooit voor geleden, er nooit mede voor gekampt heeft, maar steeds officieele erkenning, officieele hulde, officiële voornaamheid zocht.

De Clercq, in roerenden eenvoud door honderden der besten uit ons volk in stillen weemoed naar het Nederlandsche, verlatene, schilderachtige kerkhofje met de hooge populieren van Lage Vuursche gedragen, genegeerd door het Nu-Vlaamsch karakterlooze schrijversbent en de Straks-vergeten officiële letterkundigen — uit eigen land.

Buyse, door opgekommandeerde duizenden uit politieke en officiële

kuddegeest gedreven nieuwsgierigen ten grave geleid, aangelokt door veile pers en praalvertoon, door belagers van ons volksstreven, door Belgischen invloed op onbewusten en onwetenden.

De Clercq's begrafenis in zon, bladerenweelde en zomerrijkdom in de stille natuurpracht met weenende vrouwen en zoo vele treurende ter dood veroordeelden, gewezen gevangenisnummers, gebroodroofden, en voor hun ideaal tot den bedelstaf verarmden, wat een ware triomftocht voor een "dichter"!

Bij Buysse's laatste tocht, goud en zilver, decoraties, gestikte uniformen, kletterende generaaisdegens en opzichtige ridderlinten, militaire rouwkapellen, op sensatie beluste gapende menigte zonder besef van het tragische dezer Belgische propagandaplechtheid, waarvan de werkelijk bevoegden wegblijven, omdat gekwetste volkseigenliefde zich niet leent tot huichelend huldebetoen van rasvijanden.

Wij treuren om die twee kostbare Vlaamsche menschenlevens bij hun doodsbare, maar naast ons rein menschelijk ontroeren, dat we ook den afvallige met de waardeering voor zijn onbetwistbaar talent niet onthouden, kunnen wij de waarheid niet smachten en onze smart niet verkroppen, dat zooveel goddelijke genade van een onzer kinderen ons volk niet ten goede kwam. Wat had zoo'n pen als de zijne niet op ons allen vermocht, ware zij in den dienst van ons volk gesteld, ware zooveel rijkdom en talent als bij andere volken voor het ideaal in de weegschaal van het recht geworpen? Griekenland vond een Lord Byron om

zijn zelfstandigheidskamp te bezielen; – verre van een vreemdeling als heraut voor ons volksheaven te mogen begroeten, staan bij ons rijen van God begaafden in den kamp voor voorrecht, onrecht en verdrukking, terwijl weer anderen hun geleerdheid en roem meenen als schild te mogen gebruiken om lafheid en heulen met Vlaanderen's beulen te rechtvaardigen.

Laat Buysse in de aarde van het oude Gent in Vlaanderen vredig rusten en mocht menige bewuste Vlaming voor het officieel prachtmonument, dat er weldra op verrijzen zal, onder het vrome buigen van het hoofd en het plechtige herdenken van den grooten verteller, zijn smart onderdrukken bij de gedachte, dat Buysse nooit de ware Vlaamsche ziel, die in onze gouwen zindert, begreep en hem vergeven voor wat hij aan Vlaanderen onthield, den steun van zijn groot talent.

Onze hulde aan den grooten verteller, maar onze liefde en onze vereering gaat naar den dichter van ons hart en ons Volk! Over zijn graf ruische in zonnebad en bloemenpracht, de streelende wind, die uit Vlaamsche oorden naar het kleine landelijke doodenakkertje zal meevoeren zijn roerende liederen, door vrome Vlaamsche vrouwen en mannenstemmen uitgevoerd. Zij spreken van liefde en trouw aan Vlaanderen, tot eens een rukwind tot aan het Nederlandsche eenvoudige grafterpje de wondermare van Vlaanderen's bevrijding zal brengen.

Gent. JAN WANNIJN.

Jan Baptist Wannyn (Gent, 28 november 1867 - Rotterdam, 26 september 1949) was een Vlaams activist en regent en leraar aan de Gentse Nijverheidsschool. Wannyn had ook een eigen Handels- en Taalinstituut, de English Club in de Savaanstraat, Gent. In 1888 is hij medestichter van het Taalverbond. Hij leverde ook bijdragen voor het Gentse socialistische dagblad *Vooruit*, maar aardt niet in die kringen. Als actief propagandist en agitator was hij tijdens de Eerste Wereldoorlog nauw betrokken bij het activisme, en wel bij de radicale vleugel ervan, de Jong-Vlamingen. Hij geeft het Gentse strijdblad *De Vlaamse Smeder* uit.

Als volksredenaar voerde hij het woord op een groot aantal meetings, onder meer samen met René De Clercq en Richard de Cneudt tijdens de Alhambra-meeting in Brussel op 11 november 1917.

Daar werd de wettige Belgische regering-in-ballingschap, die in Le Havre zetelde, vervallen verklaard, en werd een "onafhankelijk" Vlaanderen uitgeroepen, in feite een Duitse vazalstaat.

Wannyn wordt hiervoor na 1918 bij verstek ter dood veroordeeld. Hij wijkt met zijn gezin uit naar Nederland. Daar wordt hij leraar handelscorrespondentie (Nederlands, Frans, Engels) aan het Pont-instituut in Rotterdam. Hij is in 1920 medestichter van de kring Flandria, die steun biedt aan uitgeweken activisten. Van Nederland uit financierde hij mee het radicale Vlaams-nationale strijdblad *De Noorderklok*. Het gedicht *Gent* van René De Clercq is aan Wannyn opgedragen. En zo deed ook Lieven Duvosel met zijn strijdlid *De Vlaamse Smeder*.

Ereburger dichter Luuk Gruwez (69) krijgt gedenkplaat aan het ouderlijk huis

De gedenkplaat hangt aan het ouderlijk huis van Luuk Gruwez in de Hoogstraat 153 in Deerlijk. — © jdk

Dichter Luuk Gruwez is sinds 2003 ereburger van Deerlijk. Afgelopen vrijdag werd hij nog eens extra in de bloemetjes gezet met een gedenkplaat aan zijn ouderlijk huis.

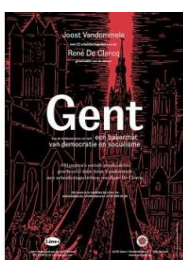
Het gemeentebestuur van Deerlijk eerde afgelopen vrijdagavond ereburger Luuk Gruwez. De dichter krijgt een gedenkplaat aan de gevel van zijn ouderlijk huis in de Hoogstraat 153. Luuk omschrijft zichzelf als prozaschrijver en essayist, maar in de eerste plaats als dichter. Hij behoort tot de meest bekende Nederlandstalige dichters. Hij woont al sinds 1973 in Hasselt, maar hij groeide op in Deerlijk. Sinds 2003 is hij ook ereburger van de gemeente.

"Deerlijk heeft een dichterlijke traditie", zegt schepen van Cultuur Regine Rooryck (CD&V). "Denk maar aan René De Clercq, Pieter Jan Renier en Hugo Verriest.

Inmiddels heeft dichter-schrijver en ereburger Luuk Gruwez de fakkel overgenomen. Als eerbetoon voor zijn verdiensten onthullen we een gedenkplaat aan zijn ouderlijke huis in de Hoogstraat."

Na de onthulling trokken de aanwezigen naar OC d'Iefte waar de gevierde dichter een lezing gaf.

Jels Devlaminck - Het Nieuwsblad 1 mei 2022

Zijn nog steeds te koop:

Gent, een bakermat van democratie en socialisme

De Noodhoorn en andere gedichten

De Clercq "Ongebonden"

Voor info en nog meer boeken en publicaties surf naar onze website onder: 'Publicaties' en 'Wij hebben te koop'.

Gedichtendag 26 januari 2023

BIJ DEN BAKKER.

OVEN, trog en pale,
Blusscher en fornuis,
Dat hoort altemale
Bij den bakker 't huis.
Kinders, kijkt: hij staat er
Stuipelings en leeg.
Bloem en gist en water,
Kneedt hij tot een deeg.

Zie, nu scheidt, nu weegt hij,
Rolt de deelkes rond;
Gruizelingskes veegt hij
Lustig op den grond;
Schuift den blusscher dichter,
Maakt den stokdweil nat:
Daar, de houtskool ligt er
Gloeiend in gevat.

Gratis aangeboden door het
René De Clercqgenootschap Deerlijk.
www.renedeclercq.be
info@renedeclercq.be

Welgezind en wakker,
Harder in 't begin,
Schiets de zeek're bakker
't Brood den oven in.
Eén voor één, met fellen
Arm, en nimmer moe.
Eén voor één, ze zwellen,
En de deur vliegt toe.

Nu een stukjen eten,
Schotelvleesch of kaas.
Doch zijn werk vergeten
Doet geen bakkersbaas.
Kijkt! hij komt geloopt:
't Brood moet uitgehaald.
Gauw, het deuren open!
Ei, de bakte straalt!

**Broodjes in den oven,
Riekt er iets zoo zoet?
Kind, den Heere loven,
Die u laaft en voedt!**

René De Clercq (1877-1932)